

GEEN KIND IN DE CEL

*Een coalitie van Amnesty International,
Defence for Children,
Stichting INLIA, Kerk in Actie,
Stichting Kinderpostzegels Nederland,
Stichting LOS, UNICEF Nederland en
VluchtelingenWerk Nederland.*

Betreft: AO Vreemdelingen- en Asielbeleid 23 juni 2016
Vreemdelingenbewaring kinderen in de Gesloten Gezinsvoorziening in Zeist

20 juni 2016

Geachte Tweede Kamerleden, woordvoerders migratiebeleid,

De Coalitie Geen Kind in de Cel¹ heeft met belangstelling kennisgenomen van de Nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring². Vanaf 1 oktober 2014 is de tijdelijke Gesloten Gezinsvoorziening (GGV) in Zeist geopend, vooruitlopend op de structurele voorziening. Deze structurele detentielocatie werd op 6 juni 2016 in gebruik genomen.

De Coalitie Geen Kind in de Cel maakt zich zorgen over het structurele karakter van deze nieuwe voorziening. In plaats daarvan zou eindelijk werk gemaakt moeten worden van alternatieven voor het detineren van kinderen. Dagelijks bereiken ons verhalen van gezinnen die vroeg in de ochtend van hun bed worden gelicht door een groep politieagenten. Dit is een traumatische ervaring en niet alleen schadelijk voor het betreffende gezin, maar ook voor de kinderen die dit moeten aanschouwen. Uit angst voor ditzelfde lot besluiten sommigen zelfs om met onbekende bestemming te vertrekken uit de opvang. In deze brief roept de Coalitie Geen Kind in de Cel op tot:

- Het (eindelijk) werk maken van alternatieven voor de detentie van kinderen.
- Een onafhankelijke afweging en een versnelde rechterlijke toets van de bewaring.
- Het afschaffen van het onderscheid in de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring tussen kinderen onder de 12 jaar en kinderen die ouder zijn dan 12 jaar. Er zou altijd een rechterlijke machtiging moeten zijn (vergelijkbaar met de gesloten jeugdzorg) voor het toepassen van dwangmaatregelen jegens kinderen.
- Het vergroten van de toegankelijkheid en bereikbaarheid van kinderen in de GGV.
- Het stoppen met de inbewaringstelling van kinderen op grond van artikel 59b Vw waardoor kinderen meer dan twee weken in detentie kunnen verblijven.
- Het stoppen met verhuizen van kinderen na invrijheidstelling³ uit de GGV en het opleggen van een locatieverbod.
- Het monitoren van hoe het met kinderen gaat na uitzetting naar het land van herkomst.

¹ Zie voor meer informatie; www.geenkindindec.nl.

² *Kamerstukken II* 2015/16, 34 309, nr. 6.

³ Een gezin kan in vrijheid worden gesteld na een toegewezen voorlopige voorziening, na indiening van een herhaalde asielaanvraag of na een rechterlijk oordeel over de inbewaringstelling waarbij onmiddellijke invrijheidstelling wordt gelast.

1. Maak werk van alternatieven

De Coalitie is bezorgd over het feit dat in juni 2016 de structurele voorziening in Zeist is geopend waarin kinderen gedetineerd kunnen worden zonder dat zij zich eerder aan het toezicht hebben onttrokken.⁴ De Coalitie vreest dat met de opening van deze structurele voorziening niet langer zal worden gekeken naar lichtere middelen en alternatieven voor detentie. In de Nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring merkt de staatssecretaris op dat het, juist gelet op het belang van het kind, noodzakelijk is om gezinnen met kinderen weer in bewaring te kunnen stellen wanneer het risico bestaat dat deze gezinnen zich zullen onttrekken aan het toezicht. De Coalitie Geen Kind in de Cel vindt het onaanvaardbaar en in strijd met het VN-Kinderrechtenverdrag dat er nog altijd kinderen in bewaring worden gesteld op grond van hun verblijfsstatus. Het in bewaring stellen van kinderen levert schade op voor de betreffende kinderen. Detentie van minderjarige vreemdelingen is dan ook nooit in het belang van het kind.

De Coalitie roept op om deze praktijk te stoppen en werk te maken van alternatieven. Goede voorbeelden uit het buitenland, zoals het Verenigd Koninkrijk en Canada, laten zien dat het ook anders kan.⁵ Individuele trajectbegeleiding bij terugkeer door een multidisciplinair team kan ervoor zorgen dat minderjarige vreemdelingen en hun families op een krachtige en waardige manier het land verlaten.

Daarnaast ziet de Coalitie dat verschillende gezinnen met onbekende bestemming vertrekken uit de gezinslocaties omdat de angst te groot wordt dat zij ook in detentie geplaatst zullen worden. Er verdwijnen dus nog steeds kinderen, maar nu om een andere reden.

Ook zouden er alternatieven moeten komen voor de wijze waarop kinderen in alle vroegte van hun bed worden gelicht door mannen in uniform. De wijze van oppakken roept nu veel onrust en weerstand op. Waarom is het niet mogelijk om eerst maatschappelijk werkers naar binnen te laten gaan die in rust het gezin voorlichten?

Deze foto werd op 7 juni 2016 gemaakt en laat zien hoe de vader van een gezin wordt meegevoerd vanuit de Gezinslocatie naar de GGV.

⁴ Kamerstukken II 2014/15, 19637, nr. 1896.

⁵ UNHCR, *Options Paper 1: Options for Governments on Care Arrangements and Alternatives to Detention for Children and Families*, UNHCR 2015, beschikbaar op: <http://refworld.org/docid/5523e8d94.html> en International Detention Coalition, *There are alternatives: A handbook for preventing unnecessary immigration detention (revised edition)*, IDC 2015, beschikbaar via: <http://www.idcoalition.org>.

2. Inbewaringstelling door de DT&V

Het is zeer verontrustend dat er een pilot is gestart die ambtenaren van de DT&V de bevoegdheid geeft om zelf een maatregel van bewaring op te leggen, zonder dat de hulpofficier van justitie de rechtmatigheid hiervan toetst.⁶ Met de introductie van deze pilot vervalt een belangrijke extra waarborg in de procedure van inbewaringstelling.⁷ Aangezien het een zeer ingrijpende beslissing is om een kind van zijn of haar vrijheid te beroven, is het niet gepast om deze beslissing te laten nemen door ambtenaren van de DT&V, die primair belast zijn met het regisseren van het daadwerkelijke vertrek van vreemdelingen die geen recht hebben op verblijf in Nederland.

De staatssecretaris heeft in de Nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring opgemerkt dat met de inbewaringstelling door de DT&V efficiënter en effectiever gebruik wordt gemaakt van kennis en personele inzet en ook een overdrachtsmoment wordt weggenomen. Verder wordt opgemerkt dat de regievoerders, die zijn aangewezen voor de inbewaringstelling, zijn opgeleid om een eigen afweging te maken of vreemdelingenbewaring het geëigende middel is en dat de DT&V-ambtenaar die het besluit tot inbewaringstelling neemt niet de regievoerder is die de betrokken vreemdeling begeleidt. De Coalitie constateert dat de staatssecretaris efficiency laat prevaleren boven het belang van een zorgvuldige en onafhankelijke besluitvorming ingeval van inbewaringstellingen van gezinnen met minderjarige kinderen. De Coalitie Geen Kind in de Cel roept op tot een onafhankelijke afweging en versnelling van de gerechtelijke toets. In het strafrecht ziet een verdachte binnen drie dagen en vijftien uur een rechter-commissaris.⁸ Dit zou ook het geval moeten zijn voor kinderen en gezinnen die nergens van worden verdacht maar van hun vrijheid worden beroofd ter fine van uitzetting.

3. Onderscheid tussen kinderen boven en onder de twaalf jaar

De Coalitie Geen Kind in de Cel maakt zich zorgen over het onderscheid dat in het wetsvoorstel terugkeer en vreemdelingenbewaring wordt gemaakt tussen kinderen onder de twaalf jaar en kinderen die ouder zijn dan twaalf jaar. Eerder hebben leden van de ChristenUnie, D66 en SP de regering verzocht om een nadere toelichting te geven waarom het wetsvoorstel een onderscheid maakt tussen kinderen boven en onder de twaalf jaar. In de Nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring merkt de staatssecretaris op dat het in het kader van de proportionaliteit wenselijk is om bepaalde grenzen te stellen aan het gebruik van dwang, ook middels het hanteren van een leeftijdsgrens. De staatssecretaris wijst daarbij op General Comment 10/2007 en de United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty (de Havana Rules).

De Coalitie Geen Kind in de Cel stelt dat het onderscheid dat wordt gemaakt tussen kinderen onder de twaalf jaar en kinderen die ouder zijn dan twaalf jaar in strijd is met artikel 1 van het VN Kinderrechtenverdrag. De verwijzingen naar General Comment 10/2007 en de Havana Rules rechtvaardigen het gemaakte onderscheid niet. Beide instrumenten beogen immers de rechten van

---

⁶ Brief staatssecretaris van Veiligheid en Justitie inzake de Pilot in bewaring stellen door Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V), 25 september 2014, 2014Z16603.

⁷ Brief van de Coalitie Geen Kind in de Cel d.d. 28 augustus 2015.

⁸ Zie hiervoor ook: Amnesty International, *Vreemdelingendetentie: in strijd met mensenrechten*, 2010, p. 33.

alle personen onder de achttien jaar die van hun vrijheid zijn beroofd te waarborgen. De in General Comment 10/2007 gehanteerde leeftijdsgrens van twaalf jaar ziet niet op het gebruik van dwang voor kinderen vanaf twaalf jaar, maar op de minimum leeftijd voor strafrechtelijke verantwoordelijkheid.⁹ De Coalitie roept op om in artikel 40 vast te leggen dat de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 44, 45, de artikelen 49 tot en met 52, en de artikelen 61 tot en met 65 niet kunnen worden uitgeoefend ten aanzien van minderjarigen, zodat het onderscheid tussen de groep onder de twaalf en die erboven komt te vervallen.

Voor zover de staatssecretaris het gebruik van dwang jegens kinderen noodzakelijk acht, stelt de Coalitie Geen Kind in de Cel dat hierbij de grootst mogelijke terughoudendheid dient te worden betracht. Het gebruik van dwang jegens kinderen is slechts toegestaan in uitzonderlijke omstandigheden voor zover dit specifiek is toegestaan en omschreven door de wet of andere voorschriften en alleen als uiterste middel.¹⁰ De Coalitie vindt het positief dat voor alle kinderen onder de achttien jaar de visitatie wordt uitgesloten. De Coalitie maakt zich echter grote zorgen over de mogelijkheid van dwang en afzondering voor kinderen boven de twaalf jaar.

Om te verzekeren dat dwangmiddelen slechts worden gebruikt in uitzonderlijke omstandigheden en alleen als uiterste middel, is een rechterlijke machtiging vereist. Ook in de gesloten jeugdzorg is een rechterlijke machtiging nodig om te bepalen welke dwangmaatregelen in noodsituaties ingezet mogen worden. De Coalitie stelt dat juist ingeval van vreemdelingenbewaring (waar geen sprake is van een punitieve sanctie) extra waarborgen gesteld dienen te worden omtrent het gebruik van dwang jegens kinderen. De Coalitie is niet overtuigd dat er voldoende waarborgen zijn ingebouwd voor het toepassen van dwangbevoegdheden tijdens de bewaring die het gebruik van dwang jegens kinderen rechtvaardigen zonder voorafgaande rechterlijke toets.

4. Het gebrek aan monitoring en toegankelijkheid in de GGV

De Coalitie Geen Kind in de Cel is bezorgd over de geslotenheid en het gebrek aan monitoring op de GGV in Zeist. De Coalitie ontvangt nog altijd signalen dat kinderen voorafgaand aan de inbewaringstelling hun telefoon moeten inleveren, waardoor zij moeilijk contact kunnen onderhouden met hun vrienden en kennissen. Ook is het lastig voor organisaties om contact op te nemen met kinderen die zich bevinden in de GGV in Zeist. De Coalitie pleit ervoor om de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de GGV in Zeist te vergroten, zodat organisaties makkelijker met de gezinnen in Zeist in contact kunnen komen en hen kunnen begeleiden.

5. De inbewaringstelling op grond van artikel 59b Vw

De Coalitie Geen Kind in de Cel stelt voorop dat het in bewaring stellen van kinderen schade oplevert voor de betreffende kinderen. De Coalitie is dan ook bezorgd over het feit dat in geval van inbewaringstellingen op grond van artikel 59b Vw de mogelijkheid bestaat dat gezinnen met minderjarige kinderen langer dan twee weken in de GGV in Zeist verblijven.¹¹

---

⁹ General Comment 10/2007, para. 30-35.

¹⁰ General Comment 10.2007, para. 89. Havana Rules, para. 56-65.

¹¹ In de brief van 26 september 2014 werd nog aangegeven dat kinderen in beginsel maximaal twee weken in de GGV gedetineerd kunnen worden, *Kamerstukken II 2014/15, 19637, nr. 1896*.

Een voorbeeld hiervan is een gezin dat tot tweemaal toe in bewaring werd gesteld, een keer vanuit de gezinslocatie Gilze en vervolgens vanuit de gezinslocatie Emmen. Beide beroepen tegen de inbewaringstellingen werden destijds gegrond verklaard.¹² Begin dit jaar is het gezin opnieuw in bewaring gesteld. Vanuit de bewaring heeft het gezin een opvolgende asielaanvraag ingediend. Daarop heeft de staatssecretaris de vlucht geannuleerd en de maatregel van bewaring opgeheven, Vervolgens heeft hij het gezin in bewaring gesteld krachtens artikel 59b, eerste lid, aanhef en onder b en c, Vw. De rechtbank Zwolle heeft het beroep tegen de inbewaringstelling gegrond verklaard, omdat niet is gebleken dat de bewaring noodzakelijk is en onvoldoende gemotiveerd is waarom de staatssecretaris niet kan volstaan met toepassing van een lichter middel.¹³ Tegen deze uitspraak heeft de staatssecretaris hoger beroep ingesteld. De Afdeling heeft het hoger beroep gegrond verklaard, omdat op redelijke gronden kan worden aangenomen dat het gezin alleen een opvolgende asielaanvraag heeft ingediend om terugkeer te frustreren en er voldoende rekening is gehouden met de belangen van de kinderen.¹⁴ Het feit dat de bewaring langer duurt dan twee weken dient volgens de Afdeling voor rekening en risico van het gezin te komen. Het gezin heeft uiteindelijk ruim zeven weken in de GGV in Zeist gezeten en is aansluitend aan het verblijf in de GGV in Zeist uitgezet naar het land van herkomst.

In één andere zaak, voor zover bekend bij de Coalitie Geen Kind in de Cel, is een gezin in bewaring gesteld op grond van artikel 59b Vw, terwijl reeds voorafgaand aan de inbewaringstelling een opvolgende asielaanvraag op grond van bekering was ingediend. Zowel het gezin als de gemachtigde van het gezin hebben de DT&V erop gewezen dat voorafgaand aan de inbewaringstelling een opvolgende asielaanvraag was ingediend. Daarop heeft de DT&V contact opgenomen met de IND en de IND heeft vervolgens laten weten de opvolgende asielaanvragen in bewaring af te handelen. Gelet op de inhoud van de opvolgende asielaanvragen en het aantal gezinsleden dat gehoord diende te worden, was reeds op voorhand te voorzien dat de behandeling van de opvolgende asielaanvragen niet in bewaring zorgvuldig kon worden afgehandeld. Desalniettemin bleef het gezin in bewaring. Uiteindelijk is het gezin drie dagen na de inbewaringstelling in vrijheid gesteld.

De Coalitie Geen Kind in de Cel roept op om deze gang van zaken per direct te stoppen. De mogelijkheid om gezinnen die tijdens de inbewaringstelling een verblijfsrechtelijke procedure zijn gestart, of zelfs voorafgaand aan de inbewaringstelling, langer dan twee weken in bewaring te houden, staat op gespannen voet met artikel 37 sub b van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) waarin staat dat de detentie van een kind slechts als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur is toegestaan. Noch van een uiterste maatregel, noch van een kortst mogelijke duur is op dit moment sprake.

6. Verhuizing en locatieverbod na invrijheidstelling uit de GGV

Gezinnen die in de GGV in bewaring worden gesteld, worden in sommige gevallen uitgezet naar het land van herkomst. Een grote groep gezinnen wordt na een periode in de GGV echter weer in vrijheid gesteld.¹⁵

---

¹² Rechtbank Den Haag, Zittingsplaats Rotterdam, AWB 14/27862, AWB 14/27986 en AWB 14/27989, 17 december 2014; Rechtbank Den Haag, Zittingsplaats Zwolle, AWB 15/429, 28 januari 2015.

¹³ Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Zwolle, AWB 16/6140 en AWB 16/6142, 7 april 2016.

¹⁴ ABRvS, 201602475/1/V3, 12 mei 2016.

¹⁵ Zie bijvoorbeeld: Rechtbank Den Haag, Zittingsplaats Rotterdam, AWB 14/27862, AWB 14/27986 en AWB 14/27989, 17 december 2014.

Wanneer een gezin in vrijheid wordt gesteld, worden zij in sommige gevallen overgeplaatst naar een asielzoekerscentrum, omdat zij een opvolgende asielaanvraag hebben ingediend. In andere gevallen worden gezinnen naar een andere Gezinslocatie overgeplaatst dan die waar zij eerder hebben verbleven. Dit betekent dat kinderen en hun ouders opnieuw met een extra verhuizing worden geconfronteerd. De Werkgroep Kind in azc heeft herhaaldelijk geageerd tegen het veelvuldig verhuizen van asielzoekerskinderen vanwege de schadelijke gevolgen daarvan voor de betrokken kinderen.¹⁶ De Coalitie roept dan ook op om onnodige verhuisbewegingen na de invrijheidstelling uit de GGV te voorkomen en al helemaal niet toe te passen als straf voor het desbetreffende gezin.

Ook heeft de Coalitie Geen Kind in de Cel berichten ontvangen dat van de gezinnen die in vrijheid gesteld zijn, verlangd wordt om een zogenaamd locatieverbod te ondertekenen. In dit locatieverbod wordt vermeld dat het gezin voor de duur van een jaar het terrein van de COA-locatie waar het gezin eerder heeft verbleven niet mag betreden. Het is voor de Coalitie onduidelijk op welke wettelijke grondslag deze maatregel berust en om welke redenen een locatieverbod noodzakelijk wordt geacht.

De Coalitie Geen Kind in de Cel roept op om kinderen na vrijlating uit de GGV in Zeist niet naar een andere locatie te verhuizen dan de locatie waar zij vandaan komen en hen niet de mogelijkheid te ontnemen om lessen op hun eigen school te hervatten en contact op te nemen met de mensen met wie zij eerder in de Gezinslocatie hebben verbleven.

7. Noodzaak monitoring na uitzetting

Geregeld bereiken de Coalitie Geen Kind in de Cel zorgelijke berichten over het welzijn van de kinderen die zijn uitgezet. Wij roepen op om onderzoek te doen naar de uitzetting van kinderen en te monitoren hoe het na uitzetting met de kinderen gaat. Op deze manier kan input worden gegenereerd om het beleid rond terugkeer te evalueren en bij te stellen in het belang van de kinderen.

---

¹⁶ Werkgroep Kind in azc. (2013). *Ontheemd. De verhuizingen van kinderen in Nederland*. <http://www.kind-in-azc.nl/docs/ontheemd.pdf>.